

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Articulus II. Enervantur varia argumenta, & effugia contra hæc à Libertinis
opponenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

mine, communem orbis universi sensum magis convenire, quam in admittendo aliquo Numine ac Religione, quam quisque ex sola natura luce ac magisterio sibi colendam esse decernit. Unde demum conficitur, nihil posse obtendi quo minus inter fatuos, aut emotæ mentis homines esse censentur, qui contra veritatem adeo apertam paucos sequuntur Libertinos, quos in hoc iudicio impotes esse, & in media luce cæcutire, jam palam fecimus & pluribus infra confirmandum erit.

§. V.

Dico Quintò: *Ex argumentis hætenus allatis certò concluditur, ex neglectu Fidei, cultusque divini, sequi penam ignis æterni.*

XI. **P**rimò, Quia communi orbis consensu ex his, & sequentibus argumentis, Omnes non modò Christiani, sed etiam Judæi, Turcæ, ac pleræque Gentes Barbaræ omni ævo hanc indubitatam intulere sententiam: *Qui negligit Deum in hac vita dignè colere, in altera vita condignè punietur.* Sicut ergo violatæ fidelitatis erga Regiam Majestatem condigna pœna est, ferri, aut flammæ tortura, definito tempore duratura, ita neglectus fidei debitæ Regi æterno, condignum supplicium est cruciatus ignis æterni. Quia Dei infiniti Majestas & excellentia, cujuslibet Principis dignitatem infinitis gradibus antecellit.

Hoc cum ita sit, quo modo potero ego ad hanc totius Universi vocem obsistere, aut in hoc præ omnibus vitæ negotiis curam & cogitationem non intendere, ut divinæ Majestati debitam fidem, cultumque persolvam. Si enim in periculis vitæ præsentis brevi finiendæ, omni studio remedia quaruntur tutissima, quanto magis id agendum est in præcavenda jactura vitæ æternæ, & vitandis pœnis perpetuò duraturis.

Secundò. Præter hanc totius naturæ vocem, Deus ipse per voces Prophetarum hanc doctrinam omni ævo hominibus propalavit, & novissimè locutus est nobis in Christo Filio suo, qui in testimonium *Hujus veritatis à se revelatæ, in publica orbis luce, cæcis à nativitate visum, claudis inaccessum, mortuis plurimis vitam momento restituit.* Qui in demones, in elementa, in morbos omnes, solâ voce, aut nutu, absolutissimum exercuit imperium. In cujus morte supra omnem naturæ ordinem, orbis universus densa tenebrarum caligine obductus est, & tota terræ machina horrendo tremore concussa, petris scissis, & mortuorum sepulchris divinâ virtute referatis. Qui denique post mortem redivivus, pluribus palam inspectandus & palpandus apparuit: ac demum divinâ luce refulgens, coram multis testibus, in cælum propriâ virtute conscendit.

Quæ omnia, pariter cum sua doctrina probatissimis *divinarum Scripturarum monumentis*, & innumeris per Evangelii præcones *Miraculis* confirmatâ, adeo omnibus manifesta reliquit, ut maxima pars orbis, non vi aut armis, sed apertâ veritatis luce adaucta, ejus doctrinam quantumvis arduam accipere, & suo sanguine consignare non dubitaverit. Doctrinæ autem à Christo traditæ *Primum Principium* hoc est, Deum debitâ fide, & cultu agnoscere recusantibus, paratum esse post hanc vitam supplicium ignis æterni. Sic enim loquitur Christus *Matthæi 25, v. 51.* Ite maledicti in ignem æternum, & v. 46. Ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.

XII. Dura, inquires, hæc sententia est. At omnium sententia est. Nulla Ecclesia, nulla inter Christianos Secta unquam dubitavit, sine vera fide impossibile esse

Deo placere, aut ignis æterni pœnas evadere, si quis eam ritè propositam suâ culpâ admittere recuset.

Nunc igitur animam collige, & apud teipsum expende, Quantum hætenus curæ adhibueris in deligenda illa Fide ac Religione, in qua possis Deo placere, & ignis æterni tormenta effugere. Quis viator sine ullo examine ingreditur quamlibet viam primò occurrentem, nisi sponte velit in errorem, & interitum incidere? Non ideo via ad salutem recta est, quia lata, quia jucunda, cum ipsa veritas moneat *Matth. 7, v. 14.* Angusta est via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam. Quia nempe viam veræ fidei pauci seriò investigant, sed illam ingrediuntur, ad quam vel commodum vitæ, vel lucrum, vel officium, vel amicorum exemplum invitat. Et tamen in altera vita, nec officium, nec lucrum, nec amici ulli, sed Fides vera & sincera poterit te ab ignis æterni pœna præservare.

Interroga igitur te ipsum iis verbis quibus à Christo interrogaris *Matth. 17, v. 26.* Quid prodest homini si universum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiat? Cras fortè stabis ante tribunal supremi Judicis, Fidei tuæ rationem redditurus, ubi in momento accipies extremam sententiam, unde pendet tota Æternitas. Adhibe ergo nunc in inquirenda veritatis via illam curam ac studium, quòd seriò à te adhibitum non fuisse, ferò lugebis: in hoc enim puncto, ad vitæ finem ultrò errare, aliud non est quam æternum perire.

ARTICULUS II.

Enervantur varia Argumenta & effugia contra hæc à Libertinis opponenda.

I. **R**espondebunt pro sua, suorumque errorum defensione, Atheorum more, horum temporum Libertini: *Hominem* ex jure & dignitate naturæ suæ in res sublunares liberum dominatum, usumque obtinere. Durum proinde videri, à superiori aliquo Numine, quæ naturali hominis libertati ac felicitati in creaturarum usu maximè præjudicant: ideoque nolle se ex doctrina sibi incerta, de libertatis suæ certa possessione deturbari.

Sed ut tuo etiam, Libertine, commodo consulamus, abs te quæro: An non tibi multò durius videatur eam de Deo, ejusque legibus doctrinam abjicere, quæ si vera sit, absque ullo in futurum remedio, tibi allatura est calamitatem perpetuò duraturam; si verò falsa, nihil eam profecti in hac, aut altera vita nocitura est? si enim nullum existat Numen, nullus quoque erit hominum qui post hanc vitam, tuum tibi in colendo Numine errorem exprobrabit: illo autem existente, unâ cum spreti Numinis ultione, consurget adversum te tota hominum multitudo, quæ ab orbe condito Deum ritè coluit, tuæque vesania, quod à communi orbis sensu ultrò aberraveris, meritissimo jure insultabit. Securum igitur te reddit Numinis veneratio à gravissima pœna Atheis perpetuò formidanda, atque insuper spem parit ingentis præmii sinceris Dei cultoribus, communi orbis iudicio, in perpetuum destinati. Et quamvis (quod fieri nequit) tuum de existentia Numinis iudicium cum communi orbis consensu falleretur, per hoc præsentis vitæ conditionem nihil reddes deteriore. Amens ergo sis si doctrinam omnibus ad-

eo compertam amplecti recuses, quæ te pœnæ securum, ac perpetuò felicem reddere potest, miserum non potest.

II. At, inquires, quo modo in totius vitæ decursu possum esse non miserimus, si in omni actione vindicem supremi Numinis manum mihi perpetuò imminentem agnoscam, à quo dum in libero rerum creatarum usu, aut abusu futura supplicia pertimesco, statum præsentis vitæ ego mihi fabrico quovis gehennæ periculo deteriorem?

Pones facile hanc miseriam formidinem, quam præsentium illecebrarum spectra injiciunt, si haud minorem esse hominis Christiani quam Athei, etiam in præsentis vitæ felicitatem, mecum æquâ lance expendas. Vita hominis Athei, sive Libertini divinum cultum aspernantis, perpetuam patitur cum vera ratione lucetam ac dissidium, dum adverteit se, in repudiando Numinis obsequio, à communi orbis sensu dissidère. Nullum habet in Dei providentia solatium aut asylum, ad cujus præsidium in adversis confugiat: nullum illi intercedit cum veris Dei cultoribus Religionis vinculum aut commercium: omnium in hac vita odium & opprobrium incurrit: ac post mortem nullam alterius vitæ felicitatem expectat. His autem solatiis ac gaudiis homo Christianus in præsentis vitæ jucundè perfruitur, usque intra conscientie sinum suavissimè oblectatur.

Liberum verò rerum creatarum usum si spectes, hic quoque usus in homine Christiano, quantum necesse est ad bene beatèque vivendum, nulla ex parte desideratur. Præstò illi abundè sunt oblectationes innumeræ divinâ lege concessæ, quæ tantò suavius ac securius mentem explent, quantò magis defæcaturæ sunt à belluinis cupiditatibus illecebris, à quibus ipsa natura, & ratio abhorret. Non arceat illum sua in Deum Religio à communibus fortunæ donis, à publicis in republica in honoribus, ab opibus legitime acquirendis, à clari nominis fama ad posteritatem transmittenda, in nulla denique parte felicitatis humanæ Christianus Atheo aut Libertino concedit: in hoc semper dispares, quòd homo Libertinus habeat plurimùm quod post hanc vitam timeat, nihil omnino quod sperare possit.

III. Si fortè dicas, Onus tibi maximum, & quavis Eternâ gravius apparere; captivum tradere intellectu ad obsequiû fidei, in rebus capti difficillimis, quæ omnem intelligentiæ tuæ lucem effugiunt: ut est Deus unus & trinus; Animæ immortalitas, & alia non minus ardua fidei mysteria. At quid si ego palam fecero, dum onus hoc amoliris, & te nihil absq; sensuum experimento credere profiteris, assumpsisse te onus credendi mysteria multo magis abstrusa, & ab omni sensu & ratione remota, quam quæ tibi per Atheismum excussisse vidèris?

Age imprimis? Homo Christianus credit existere Deum, qui sub ejus sensum aut aspectum non cadit; Atheus verò, ut Dei demonstrationem enervet, admittit seriem causarum infinitam, aut occultas atomos, ex quarum fortuito concursu omnia coalescant: hanc autem seriem infinitam, has atomos occultas, hunc concursum tam affabrè, & tamen fortuitò omnia formantem, nec illi visus, nec sensus, nec ratio ulla unquam spectandum exhibuit.

Secundò, Christianæ fidei professor Animam hominis, quam nunquam spectavit, immortalem agnoscit: Atheus animam post mortem in nihilum abire profiteretur, quam tamen nunquam suis oculis in nihilum

evanescere conspexit. Christianus asserit omnia in hoc orbe suprêmâ Dei sapientiâ disponi: Atheus è contra sustinet res universas à solo Fato gubernari; neque amen arbitror ipsum ullo hæcenus sensu Fatum magis, quàm Deum percepisse. An non adverteis, Libertine, quàm recondita, & ab omni sensu aliena dogmata tu in Atheo admittas, qui tamen profitetur, se nihil agnosceri velle, nisi quod aperto sensuum testimonio comprobatur. Quod si in his figmentis tam abstrusis, non dubitat captivum tradere intellectum, quid illum in admittenda Numinis existentia remoratur? Quam ratio demonstrat, quam Doctorum auctoritas probat, quàm Gentium panè omnium consensus aperte testatur.

IV. Nunc tandem, ut te propius conveniam quaero; An hanc doctrinam pro tua agnoscas; *Veritas omnem vitæ humanæ ordinem, justitiam, honestatera pervertit: Falsitas optimum in mundo ordinem, justitiam, honestatem inducit.* Haud dubito, maleficanum hoc doctrinæ monstrum confestim averfaberis. Efficiam tamen paucis ut hoc naturæ immane monstrum, mentis Deum averfantis fatum esse agnoscas. Si enim verum est hoc quod supponit Atheus, Non est Deus, non est Providentia, non est Religio quæ ulla hominum flagitia prohibeat aut puniat; liberum erit sine scelere etiam innocentem trucidare, aliena bona rapere, alterius thorum violare, per nocturna furta aut incendia quascumque domos & urbes devastare, quidquid furor, quidquid libido suggesterit, absque ullo crimine aut Numinis metu patrabitur. Sublato enim Deo tollitur lex divina, sublata autem lege, omne flagitium legi contrarium, & constituta flagitio pœna penitus evanescit. Quinimò si Numen è mundo tollas, jam blasphemia, perjurium, impietas, virtus erit maxima, ac laude dignissima: utpote conformis primæ Atheorum veritati, qui divinum Numen nihil nisi commentum aliquod vanum, ac chimericum arbitrantur.

V. Ex adverso, quidquid in rerum natura honestum, quidquid rectè ordinatum conspiciamus, si Atheo credis, Falsitatis beneficio acceptum referamus oportet. Supponit enim Atheus dogma esse falsissimum, *Deus existit.* Et tamen ex Dei existentia ab hominibus credita profluunt actiones honestissimæ, ut fides in verbis, fidelitas in pactis, amor justitiæ, obedientia legum, denique odium omnis flagitii, quod agnoscunt homines à Deo justo judice severè puniendum; uti credunt ab eodem amorem æquitatis, & omnis actionis honestæ æterno præmio remunerandum.

Quid autem magis distortum fingi aut cogitari potest, quàm rectissimam bene agendi normam ex errore falsissimo enasci, primam omnis æquitatis regulam, iniquissimo ficti Numinis cultu contineri: denique optimum in rebus humanis ordinem, pessimo totius naturæ monstrò deberi? An non aperte vides, quo pacto ex universo cerebri tui judicio, totius universi ordo evertatur.

Neque dicas, sepositâ cognitione, ac lege divinâ, ipsi Naturæ humanæ innatum esse hunc æqui, rectique amorem, ut sponte sua actiones cum flagitio conjunctas averfetur, eamque esse legem quandam non aliunde acceptam, sed ipsi naturæ per se impressam.

Nam ego ex adverso demonstro, illam rectè agendi legem non posse naturæ inesse, nisi eam aliunde ex perfectiori principio inditam fuisse agnoscas. Memineris enim te, qui Deum naturæ conditorem inficiaris, Animam

Animam quoque homini incorpoream atque immortalem negare: teque totam hominis machinam, & quicquid in ea continetur ex fortuito quarundam atomorum concursu fabricare.

VI. Quæro igitur nunc, quo pacto ex fortuita illa corpusculorum congerie, quibus ex natura sua nihil rationis inditum est, provenire possint illa perfectissimæ rationis principia, quæ etiam quandoque reluctantæ naturæ singulos homines docent: *Suum cuique tribuendum: Parentes honorandos: Alteri non faciendum quod tibi nolles fieri, &c.* Ea enim vis insita non est corporibus ex se stupidis & ratione carentibus, ut in unam molem conflata, talia conferant rationis lumina, quibus ipsa penitus destituuntur. Certissimum namque totius naturæ axioma est, Nullam causam posse producere effectum seipsa perfectiorem. Quomodo ergo suprema illa rationis principia, & nulli errori obnoxia, poterunt provenire à sola symmetria, motuque corporum elementarum, quibus nihil magis proprium ac congenitum est, quam casus, error, & ignorantia? Sicut igitur à Magistro inanis cerebri, ac nullis artibus imbuto, nemo scientiam hausit indubitam, & omnis erroris expertem, ita necessarium erit desicere ac vacillare prima illa rationis principia, quæ pro certissimis habentur, nisi à suprema ac perfectissima quadam intelligentia deriverentur, qualem extra hanc quam cernimus corporum congeriem inquiras necesse est.

Atque hinc ut arbitror satis manifestè deprehendis, ipsam naturæ vim, in qua effugium quærebatur, te ad supremum ac perfectissimæ intelligentiæ Numen sua sponte adducere, dum invictè demonstrat, hæc ipsa rationis principia, quæ naturæ attribuit, non posse homini inexistere, nisi Deum, qui illa Animæ incorporeæ impressit, ut primum primæ veritatis fontem & auctorem agnoscas.

ANIMÆ IMMORTALITAS.

Ex demonstrata Dei existentia, & ratione naturaliter deducitur.

VII. Probatur primò, ex divina auctoritate & veracitate, quæ falli aut fallere non potest, in Scripturis sacris à se dictatis animæ nostræ immortalitatem disertè declarante. Patet *Matthæi 10.* Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: Ubi verba illimitata, non possunt occidere, satis etiam declarant animam ex natura sua, non ex solo Dei decreto absolute esse immortalè. Patet idem *Matth. 15.* Ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Idem denique Ecclesia universa, Verbi divini interpres à Deo constituta, declarat in Concilio *Lateranensi III. Sess. 8.* his verbis. Cum diebus nostris nonnulli ausi sint dicere de natura animæ rationalis, quod mortalis sit; sacro approbante Concilio, damnamus & reprobamus omnes asserentes, animam intellectivam esse mortalem, &c. cum illa non solum verè & essentialiter humani corporis forma existat, verum & immortalis &c.

Probatur secundò, ex Iustitia Dei perfectissima ac sapientissima, quæ proinde plectere debet improbos, & remunerari probos. Atqui id sapè non facit in hac vita, in qua cernimus improbos affluere delictis, probos verò miseris multis affligi. Ergo id præstare debet post decessum huius vite mortalis. Unde etiam sequitur post illam debere animam ad minimum pro

aliqua temporis duratione supervivere. Si autem post separationem à corpore permaneat aliquo tempore superstes, nulla est causa cur unquam postea intereat, cum ex natura sua nullum habeat contrarium à quo destruat, neque per se sit naturæ fluxæ, nec aliud assigmetur quod exigat eam in nihilum reduci. Quin è contra expetitur animæ humanæ à natura insitum esse appetitum quendam innatum ad quietem & beatitudinem perfectam, adedque perpetuam: hic autem appetitus frustraneus & chimericus foret, cum nulla beatitudo possit esse perfecta nisi sit cum perpetuitate conjuncta. Hoc argumento utum fuisse S. Petrum adversus Simonem Magum, ad evincendam animæ immortalitatem, astruit *D. Clemens lib. 3. Recognitionum.*

VIII. Probatur tertio, ratione naturali. Ex eo quod Anima nostra naturam habeat spirituales, sive incorporeas, quæ proinde ex se nulli est obnoxia corruptioni. Incorpoream autem esse Animæ nostræ substantiam, convincunt *i. Cogitationes humane*, quæ sunt operationes animæ, & talis naturæ, ut nequeant illæ per se à potentia corporea exerceri. Versantur enim cogitationes nostræ circa res absentes, imò nullo modo existentes, circa rationes universales, & abstractiones mathematicas quæ sub sensum non cadunt, circa res merè spirituales, circa spatia imaginaria, circa mundos alios possibiles, circa chimæras, circa infinitum, circa Angelos profus incorporeos, & circa ipsum Deum.

Atqui corpus tantum potest versari circa id quod existit, & ipsi præsens est, ut patet in vi magnetica quantumvis admiranda, & quavis alia vi corporea, quæ non agit nisi in certa spatii determinatione. Sicut & in singulis sensibus corporeis, manus tantum potest tangere, oculus videre, gustus, odoratus, & auditus tantum percipere id quod actu existit, imò quod sic est præsens ut sensum afficiat.

Ergo Anima nostra, quæ est principium effectivum talium Cogitationum & operationum, non potest esse corporea, sed purè spiritualis, & ex natura sua incorruptibilis, juxta axioma commune Philosophorum, *modus operandi sequitur modum essendi*, sed modus operandi est incorporeus, uti probatum est, ergo & modus essendi.

Probatur quartò, & validissimè ex hominis Libertate: quia indifferentia quæ Anima se determinat modò ad hoc, modò ad illud cogitandum, volendum, vel nolendum, item ex deliberatione prævià modò ad hoc, modò ad illud discernendum, concludendum, &c. non potest esse actus corporeus, qui semper est ad unum determinatus, neque versatur circa consequentias, divinationes, abstractiones, & multò minus circa ea quæ sunt æterna, aut supernaturalia. Hinc etiam ipse *Plotinus* antiquissimum Scholæ Platonice lumen *Enneade 2. cap. 4.* animam esse incorpoream ac immortalem necessariò concludit.

Idem convincit *Imperium absolutissimum* quod anima, cum vult, in corpus, ac potentias illius corporeas exercet: uti dum contra naturalem appetentiam corporis, compescit illius oblectationes, frenat gustum, domat libidinem, mortem etiam naturæ corporeæ terribilissimam pro Deo, ac virtute ultrò appetit. Quod sane vim maximam contra, & ultra omnem corpoream evincere, agnoscit ipse *Boetius*, & alii inter ethnicos Philosophos naturæ exploratores accuratissimi. Idque in simili manifestè elucidatur: Quando contra decurrentis aquæ torrentem navis propellitur, sine dubitatione.

Arde
kin

Theo-
logia

bitatione concludimus non vi aquæ defluentis, & navigio resistentis, illius motum in partem adversam ulterius impelli, sed alia quadam validiori, sive remorum, sive ventorum &c. Quod in actibus illis humanis contra obliquantem corporis sensum & appetentiam clarè elucescit: ab alio scilicet principio incorporeo actus illos promanare. Hinc ipse qui divinus dicitur *Plato in Phadone* Animam humanam primo rectori, sive Deo, propiorem ait, quia regit, rectorique primo assimilatur.

IX. Sed ne ad demonstrandam hanc animæ immortalitatem, hic preliis deductam, latiori stylo cogar excurrere, *Ciceronem* Oratorum principem, ex ipso natura lumine, & priscorum seculorum Philosophis, multa paucis complectentem hic breviter subijcio, libro de *Senectute circa finem*. Sic, inquit, mihi persuasi, sic sentio, cum tanta celeritas sit animarum, tanta memoria præteritorum, futurorumque prudentia, tot artes, tot scientiæ, tot inventa, non posse eam naturam quæ reasas contineat, esse mortalem: cumque semper agitur animus, nec principium motus habeat, quia se ipse movet, nec finem quidem habiturum esse motus, qui nunquam se ipse sit relicturus: & cum simplex animi sit natura, neque habeat in se quidquam admixtum dispar sui, atque dissimile, non posse eum dividi; quod si non possit, non posse interire.

Horum singula multo evadent clariora, si latius expendas *Intellectus* humani *Inventiones* admirandas nulli naturæ corporeæ communes, nullisque penè limitibus circumscriptas, circæ tot vocum, & idiomatum dissimiliorum institutiones, tot scripturarum species, tot picturarum delineationes subtilissimas, tot musicæ organa, vocumque inflexiones ordinatissimas, tot artium, totque scientiarum subtilissimarum acquisitiones, in astrologia, arithmetica, optica, geometria, aliaque tam multiplici rerum tam humanarum, quam divinarum notitia: quæ omnia intellectus humani capacitatem arguunt quodammodo illimitatam.

Et quidem quod concernit solam hominis *Memoriam*, de *Mitridate* Rege Ponti ac Bithuniæ tradit *Plinius* lib. 7. cap. 14. illum linguarum viginti duarum adeo fuisse peritum, ut cum totidem Nationibus loqui, ac negotia quævis tractare potuerit.

Charmides Græcus memoriæ statim affixos habebat libros omnes quos legendo pervolvebat, uti tradit *Gellius* lib. 17. cap. 17.

De *Seneca* constat, quod duo millia nominum consequenter recitaverit eo ordine quo ipsi recitata fuerunt. Hoc ipse de seipso testatur in *Declamationum* lib. 1.

De quodam adolescente Paduæ a se cognito & viso tradit *Marcus Antonius Muretus*, adeo admirandæ fuisse memoriæ, ut triginta & sex millia nominum eodem tempore & decursu recitare potuerit, quæ ipsi antea prædicta, aut prælecta fuerunt. Ita testatur ipse *Muretus* sectionum variarum lib. 3.

Cyrus Rex Persarum, cujus exercitus constabat sexcentis millibus hominum, noverat singulos milites proprio nomine ac cognomine compellere. Ita *Plinius* supra lib. 7. cap. 14.

Lucius Scipio tantæ fuit memoriæ, ut singulos cives Romanos, qui prope innumeri fuerunt, proprio nomine consulare potuerit: uti testatur idem *Plinius* de *viris illustribus*.

X. Hinc non immeritò perpexit Doctor perspicacissimus *S. Augustinus*, Memoriam hominis esse

instar Abyssi quæ nullo limite, nullo fine terminatur.

Nec minus eadem illimitata facultas animæ nostræ perspicitur in illius intellectu, ac *Voluntate*. Hæc enim ita fertur in bona alia atque alia non tantum sensibus objecta, sed etiam in supernaturalia, ac divina, ut nunquam in bonis corporeis suum finem, aut quietem perfectam obtineat; unde facilè intelligitur Animam nostram omnem naturam corpoream longissimè transgredere: ac proinde innatum illius appetitum ac voluntatem non nisi bono aeterno ac infinito tanquam suo fine ultimo expleri. Idque omni aetate ab orbe condito non tantum Doctores, ac populi fidei lumine illustrati, sed etiam summi Gentilium Philosophi, *Plato*, *Aristoteles*, *Socrates*, alique, ex ipsa naturæ luce agnoverunt.

ARTICULUS III.

Ex admitta Dei existentia, facili methodo demonstratur progressus ad divina attributa, & ex his ad reliqua mysteria fidei, ejusque Analysem.

UTi ex conmonstratis scientiarum principiis, conclusiones quædam obscuriores facilè elucescunt, ita ex demonstrata supremi Numinis existentia, mirum quanta menti humana lux oboriatur, ut per solida rationis principia ad reliqua fidei mysteria, facili compendio, gradum promoveat, ac tandem solidissimam fidei nostræ Analysem perveniat.

§. I.

Dico igitur primò: Ex eo quod *Existat Deus* rerum omnium prima causa & origo, necessariò sequitur illum esse, *Ens à se*, hoc est, à nulla causa dependens, sed vi naturæ suæ in se ab æterno subsistens. Quia apertè implicat illum esse rerum omnium primam causam, & simul existere aliquam causam naturæ priorem à qua ipse dependeat, sic enim esset causa prima, & non prima.

Dico secundò: Ex eo quod Deus in existendo à nulla causa productiva dependeat, sequitur esse, *Ens in sua essentia Summè perfectum*. Quia limites perfectionis in re quavis oriuntur à voluntate, aut naturali dispositione causæ, quæ non potest communicare effectui perfectionem ampliorem, quam ipsa in se contineat. Cum ergo Deus à nulla causa habeat quod existat, nihil omnino est, quod ipsi perfectionis suæ limites circumscribat; ac proinde ultra omnem quæ mente concipi potest entis creati speciem ac perfectionem sine fine protuberat. Præsertim cum ipse Deus manifestè revelaverit hanc sibi perfectionem inesse; nihil autem enti à se, & nullius egentis, prodesse potest mendacium.

Dico tertio: Ex hac *Naturæ divinæ Perfectione illimitata*, ac nullis terminis definita conficitur, alia quoque ejus *Attributa* debere esse sine fide perfecta, ut sapientiam, potentiam, justitiam &c. Quia hæ proprietates debent adæquari naturæ à qua eas emanare concipimus, quæ cum fine careat, non potest proprietates ex se profluentes ullo fine coarctare. Secundò, cum hæc Dei attributa non sint res aliqua ipsius naturæ superaddita, sed ipsa Dei essentia cum ordine ad varias quas producere potest operationes à nobis considerata, non possunt singula attributa minus continere perfectionis, quam ipsa Dei essentia, cum qua attributa illa re-

ipsa